

ΟΜΙΛΟΣ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΩΝ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ύλη στην οποία αναφέρεται το παρόν κριτήριο:

ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ (1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ)

1^ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ (*)

ΟΜΑΔΑ Α΄

A1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων ιστορικών όρων:

- α. «εθνικές γαίες»
- β. «Φεντερασιόν»
- γ. «Βενιζελισμός»

[Μονάδες 15]

A2

Να γράψετε στο τετράδιό σας τους αριθμούς της στήλης Α και δίπλα σε κάθε αριθμό ένα από τα γράμματα της στήλης Β, ώστε να προκύπτει η σωστή αντιστοίχιση.

A	B
1. Ενσωμάτωση των Επτανήσων στην Ελλάδα	α. 1881
2. Ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας	β. 1864
3. Ολοκλήρωση διάνοιξης της διώρυγας του Σουέζ	γ. 1774
4. Ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα	δ. 1869
5. Συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή	ε. 1841

[Μονάδες 10]

B1

Να παρουσιάσετε τα δημόσια έργα που πραγματοποιήθηκαν στην Ελλάδα κατά το 19^ο αιώνα, τα οποία αφορούσαν το οδικό δίκτυο, την αποξήρανση λιμνών και τη ναυσιπλοΐα.

[Μονάδες 13]

B2

Να παρουσιάσετε τα αποτελέσματα από την επιβολή του Διεθνούς Οικονομικού Ελέγχου (Δ.Ο.Ε.) για την Ελλάδα.

[Μονάδες 12]

ΟΜΑΔΑ Β΄

ΘΕΜΑ Γ1

Αφού μελετήσετε τα παραθέματα που ακολουθούν και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε την πορεία του αγροτικού ζητήματος από την ενσωμάτωση της Θεσσαλίας στην Ελλάδα έως και το τέλος των Βαλκανικών πολέμων.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Οι κολίγοι δεν αποδέχθηκαν αδιαμαρτύρητα την επιδείνωση της θέσης τους. Ευθύς εξαρχής αντέδρασαν αρνούμενοι να υπογράψουν τα μισθωτήρια κολιγικά συμβόλαια με αποτέλεσμα να έρχονται σε συνεχείς προστριβές με τους επιστάτες και τους ανθρώπους των τσιφλικούχων, που κατέληγαν σε έντονους διαπληκτισμούς ή ακόμα και σε αιματηρές συμπλοκές. Οι γαιοκτήμονες, από τη μεριά τους, έχοντας την κυβερνητική υποστήριξη και βοηθούμενοι από τη χωροφυλακή και το στρατό, επιχειρούσαν να τρομοκρατήσουν τους αγρότες, επισείοντας την απειλή της επικείμενης έξωσης.

Κ. Αρώνη-Τσίχλη, στο «Το αγροτικό ζήτημα», *Ιστορία του νέου ελληνισμού*, τόμος 5, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα 2003, σελ. 86.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Όταν οι αγροτικές μάζες κατάλαβαν ότι το πρόβλημα της γης είχε και πάλι τελματωθεί κινήθηκαν ζωηρά να προβάλουν το αίτημά τους της αναγκαστικής απαλλοτρίωσης των τσιφλικιών. Με το αίτημα «η γη στους καλλιεργητές της», που μετατράπηκε σε πανελλήνιο σύνθημα στην ύπαιθρο, άρχισε ν' αναπτύσσεται ένα μεγάλο αγροτικό κίνημα, το οποίο καθοδηγούσε πολιτικά η ομάδα των κοινωνιολόγων από τον Αλέξανδρο Παπαναστασίου ήδη από το 1908. Οι Θεσσαλοί αγρότες, πρωτοπόροι σ' εκείνο τον αγώνα, οργάνωσαν το Μάρτιο του 1910 τα ένοπλα συλλαλητήρια σ' όλη την περιοχή. Στις 6 Μαρτίου 1910 η κυβέρνηση, θέλοντας να σταματήσει το ποτάμι της Θεσσαλικής αγροτιάς που κατέβαινε θυμωμένο από όλη την ύπαιθρο για να λάβει μέρος στο ένοπλο συλλαλητήριο της Λάρισας, έδωσε εντολή να εμποδιστεί η πορεία των αγροτών. Η σφοδρότερη σύγκρουση έγινε στο σταθμό του χωριού Κιλελέρ, στη γραμμή Βόλου - Λάρισας, όπου δυνάμεις στρατού πυροβόλησαν και σκότωσαν αγρότες οι οποίοι ήθελαν να επιβιβαστούν στην τοπική αμαξοστοιχία και να πάνε στο συλλαλητήριο της Λάρισας.

Τα γεγονότα του Κιλελέρ συγκλόνισαν τη Θεσσαλία και ολόκληρη την Ελλάδα. Τα έκτροπα σε βάρος των αγροτών συνεχίστηκαν και τις επόμενες μέρες, όταν δυνάμεις του στρατού, κατόπιν κυβερνητικών διαταγών, επετέθησαν εναντίον διαδηλωτών στη Λάρισα. Το αίμα που χύθηκε στη

Θεσσαλία βάρυνε το χάσμα ανάμεσα στους αγρότες και στους εκμεταλλευτές τους και αποτέλεσε έναυσμα σκληρότερων αγώνων για μια λύση του αγροτικού προβλήματος.

Τ. Βουρνάς, *Ιστορία της Νεώτερης και Σύγχρονης Ελλάδας*, Αθήνα 2003, τόμος 2^{ος}, σελ. 7-8.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τα παραθέματα και τις ιστορικές σας γνώσεις να παρουσιάσετε την πορεία της ελληνικής βιομηχανίας από το 1870 έως και το 1913.

[Μονάδες 25]

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Είναι φανερό, αλλά και η ίδια η ιστορική εξέλιξη αποδεικνύει, ότι η Ελλάδα καθυστέρησε να βγει στο δρόμο της εκβιομηχάνισης. [...] Αν δούμε κάποια στατιστικά στοιχεία, θα αντιληφθούμε πολύ καλύτερα την ουσία του πράγματος. Η στατιστική του 1879 δίνει 42.966 εργάτες και 41.035 υπηρέτες και υπηρέτριες. Τριάντα χρόνια αργότερα, το 1909, στις παραμονές της αστικής επανάστασης, εμφανίζονται 59.614 εργάτες, μια αύξηση, δηλαδή, 16.648 ατόμων, όχι ικανοποιητική, αν αναλογιστούμε το μέγεθος του χρόνου αλλά και το γεγονός ότι κατά την περίοδο αυτή είχαν προστεθεί εδάφη στο νέο ελληνικό κράτος. [...] Η ιστορία της ελληνικής βιομηχανίας είναι ταυτόχρονα η ιστορία μιας καθυστέρησης που, τοποθετημένη στο τοπικό και διεθνές πλαίσιο της, μπορεί να αποδοθεί σε τρεις κατά βάση παράγοντες: α) την απουσία κεφαλαίων στη χώρα, [...] β) το γεγονός ότι οι εμπορικές, ναυτιλιακές και άλλες δραστηριότητες των Ελλήνων εξαπλώνονταν σε όλη την έκταση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, αλλά και της Δυτικής και Κεντρικής Ευρώπης [...] γ) την ευνοϊκή συγκυρία για ανάπτυξη της γεωργίας που δημιουργείται και από την αυξανόμενη ζήτηση συγκεκριμένων προϊόντων (όπως ο καπνός, η σταφίδα, η ελιά) σε διεθνές επίπεδο.

Κωσταβασίλης, Κ., (1996), *Το Εργατικό Κέντρο Άρτας 1945-1995*, εκδ. Εργατικού Κέντρου Άρτας, σελ. 17-20.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

Μεταξύ 1875 και 1889 παρατηρείται μια αύξηση από 95 σε 145 εργοστάσια. Αλλά από τις 50 νέες μονάδες, οι 44 ήταν αλευρόμυλοι και οι 4 ελαιοτριβεία. Επιπλέον, οι περισσότερες εξυπηρετούσαν τη σιτοπαραγωγή της Θεσσαλίας και της Άρτας και πολλές «προσαρτήθηκαν» στην Ελλάδα, μαζί με τις επαρχίες αυτές το 1881. Επομένως, η αύξηση δε δείχνει εκβιομηχάνιση: απλώς αντικατοπτρίζει την εδαφική επέκταση της χώρας και την αντίστοιχη αύξηση του πληθυσμού.

Γ. Δερτιλής, *Κοινωνικός μετασχηματισμός και στρατιωτική επέμβαση*, σελ. 89.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

Εκτός από την έλλειψη κρατικής προστασίας, η έλλειψη ειδικών κρατικών κινήτρων μοιραία έστρεφε το περιορισμένο, άλλωστε, επενδυτικό κεφάλαιο σε πιο δοκιμασμένους και αποδοτικούς τομείς, όπως το εμπόριο, τη ναυτιλία και την τραπεζιτική δραστηριότητα. Αποτρεπτικά

επενεργούσαν επίσης στην ανάπτυξη της βιομηχανίας η άθλια κατάσταση των συγκοινωνιών, η περιορισμένη εγχώρια καταναλωτική αγορά, η έλλειψη καταρτισμένων στελεχών και ειδικευμένου εργατικού δυναμικού και, τέλος, τα πρωτόγονα τεχνικά μέσα για την αξιοποίηση των τοπικών πρώτων υλών.

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδοτική Αθηνών, τόμ. ΙΓ΄, σελ. 311-312.

Καλή Εισαχία !

(*) Το παρόν κριτήριο εξέτασης συντάχθηκε από την ομάδα διδασκόντων του Τομέα Ιστορίας του Φροντιστηρίου **αξία** και αποτελεί πνευματική τους ιδιοκτησία.

Η χρήση τους εκτός Φροντιστηρίου, επιτρέπεται μόνο για εκπαιδευτικούς σκοπούς. Οποιαδήποτε άλλη χρήση ή αναπαραγωγή χωρίς άδεια, μπορεί να επιφέρει τις προβλεπόμενες από το Νόμο κυρώσεις.

